

CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU V ŠTUDIJNOM ODBORE OPERÁTOR KNIHÁRSKYCH TECHNOLOGIÍ 34XX K operátor knižárskych technológií

Názov a adresa školy	Stredná odborná škola polygrafická Račianska 190, 835 26 Bratislava
Názov školského vzdelávacieho programu	OPERÁTOR KNIHÁRSKYCH TECHNOLOGIÍ
Kód a názov ŠVP	34 POLYGRAFIA A MÉDIÁ
Kód a názov študijného odboru	34XX K operátor knižárskych technológií
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná

4.1 Popis školského vzdelávacieho programu

Školský vzdelávací program Operátor knižárskych technológií v študijnom odbore 34XX K operátor knižárskych technológií vychádza zo Štátneho vzdelávacieho programu 34 polygrafia a médiá. Štúdium v rámci tohto školského vzdelávacieho programu pripravuje absolventov so širokým všeobecnovzdelávacím základom vrátane jazykových schopností, s odbornými teoretickými vedomosťami i praktickými spôsobilosťami tak, aby boli schopní vykonávať kvalifikovanú cieľavedomú samostatnú technickú a prevádzkovú činnosť pri dokončovacom spracovaní, poznajúc špecifiká problematiky dokončovacieho spracovania.

Absolvent je schopný vykonávať kvalifikované práce pri dokončovacom spracovaní časopiseckej a knižnej produkcie, ovláda ručné a strojové spracovanie väzieb. Pozná jednotlivé špecifiká polygrafických materiálov používaných v knižárskej výrobe. Tiež vie vykonávať samostatnú činnosť v ekonomickej a technologickej oblasti vedenia úseku dokončovacieho spracovania výroby.

Absolvent ŠKVP Operátor knižárskych technológií má byť dostatočne adaptabilný aj v príbuzných odboroch, logicky myslíaci, schopný aplikovať nadobudnuté základné vedomosti, zručnosti a návyky pri riešení konkrétnych problémov, schopný samostatnej práce i práce v tíme, sústavného samostatného sebavzdelávania s trvalým záujmom o sledovanie vývoja vo svojom odbore. Absolvent získa také vedomosti a schopnosti, ktoré mu umožnia uplatniť sa na pracovnom trhu na Slovensku i v rámci EÚ.

Stratégia výučby školy vytvára priestor pre rozvoj nielen odborných, ale aj všeobecných a kľúčových kompetencií. Najväčší dôraz sa kladie na rozvoj osobnosti žiaka. Všeobecná zložka vzdelávania vychádza zo skladby všeobecno-vzdelávacích predmetov učebného plánu. V jazykovej oblasti je vzdelávanie a príprava zameraná na slovnú a písomnú komunikáciu, ovládanie oznamovacieho odborného prejavu v slovenskom jazyku, na vyjadrovanie sa v bežných situáciách spoločenského a pracovného styku v cudzom jazyku. Žiaci sa tiež oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti, základnými princípmi etiky, zásadami spoločenského správania a protokolu, matematiky, informatiky. V rámci odborného vzdelávania žiaci získajú vedomosti a zručnosti z oblasti dokončovacieho spracovania časopiseckej a knižnej produkcie.

V rámci odborného výcviku si žiaci prehľadujú teoretické vedomosti a nadobúdajú praktické zručnosti v ručných a strojových postupoch a úkonoch, v oblasti opravy a výroby rôznych knižárskych prác, a to s ohľadom na dodržiavanie BOZP, schopnosti posudzovania kvality a množstva vykonanej práce.

Veľký dôraz sa kladie na rozvoj osobnosti žiakov, na formovanie ich osobnostných a profesionálnych vlastností, postojov a hodnotovej orientácie.

Škola vo výučbovej stratégii uprednostňuje vyučovacie metódy, ktoré vedú k harmonizácii teoretickej a praktickej prípravy tak pre profesionálny život, ako aj pre život v spoločnosti a medzi ľuďmi. Výučba je orientovaná na uplatnenie autodidaktických metód (samostatné učenie a práca) hlavne pri riešení problémových úloh, tímovej práci a spolupráci. Uplatňujú sa metódy dialogické a slovné formou účelovo zameranej diskusie alebo brainstormingu, ktoré naučia žiakov komunikovať s druhými ľuďmi na báze ľudskej slušnosti a ohľaduplnosti. Poskytujú žiakovi priestor na vytvorenie si vlastného názoru založeného na osobnom úsudku. Vedú žiakov k odmietaniu populistických praktík a extrémistických názorov. Učia ich chápať zložitosti medziľudských vzťahov a nevyhnutnosť tolerancie. Metódy činnostne zameraného vyučovania (praktické práce) sú predovšetkým aplikačného a heuristického typu (žiak poznáva reálny život, vytvára si názor na základe vlastného pozorovania a objavovania), ktoré im pomáhajú pri praktickom poznávaní reálneho sveta a života. Aj keby boli

vyučovacie metódy tie najlepšie, nemali by šancu na úspech bez pozitívnej motivácie žiakov, tzn. vnútorné potreby žiakov vykonávať konkrétnu činnosť sú tou najdôležitejšou oblasťou výchovno-vzdelávacieho procesu. Preto naša škola kladie veľký dôraz na motivačné činitele – zaraďovanie simulačných a situačných metód, riešenie konfliktových situácií, verejné prezentácie prác a výrobkov a pod. Uplatňované metódy budú konkretizované na úrovni učebných osnov jednotlivých predmetov. Metodické prístupy sú priebežne vyhodnocované a modifikované podľa potrieb a na základe skúseností vyučujúcich učiteľov.

Príprava v tomto školskom vzdelávacom programe zahŕňa teoretické vyučovanie a praktickú prípravu. Výchova a vzdelávanie žiakov sa uskutočňuje v areáli Strednej odbornej školy polygrafickej so sídlom na Račianskej 190, 835 26 Bratislava. Odborný výcvik môže byť realizovaný externou formou u budúcich zamestnávateľov.

Kľúčové, všeobecné a odborné kompetencie sú rozvíjané priebežne a spôsob ich realizácie je konkretizovaný v učebných osnovách jednotlivých vyučovacích predmetov.

Predpokladom pre prijatie do študijného odboru je úspešné ukončenie základnej školy a zdravotné požiadavky uchádzačov o štúdium. Pri prijímaní na štúdium sa hodnotí prospech a správanie na základnej škole, záujem uchádzačov o štúdium a výsledky prijímacieho konania. Konkretizácia kritérií na prijímacie skúšky vrátane bodového hodnotenia sú stanovené každoročne.

Školský vzdelávací program Operátor knižárskych technológií je určený pre uchádzačov s dobrým zdravotným stavom. Pri práci so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa pristupuje s ohľadom na odporúčenie špeciálnych pedagógov a psychológov vo vzťahu na individuálne potreby žiaka, stupeň a typ poruchy, úroveň kompenzácie poruchy a možnosti školy. Štúdium v študijnom odbore vzhľadom na svoje špecifiká nemôže byť poskytnuté žiakom s mentálnym, zmyslovým a telesným postihnutím, ako ani žiakom s autistickým syndrómom, s poruchami psychického a sociálneho vývinu. Vo všeobecnosti môžu byť prijatí uchádzači s dobrým zdravotným stavom. Uchádzači nesmú trpieť predovšetkým:

- prognosticky závažnými a nekompenzovanými formami epilepsie, epileptických syndrómov a kolapsových stavov,
- psychickými chorobami (alkoholizmus, toxikománia, nervové choroby),
- prognosticky závažnými ochoreniami oka.

Zdravotnú spôsobilosť uchádzačov posúdi a písomne potvrdí dospelý lekár, v prípade zmenenej pracovnej schopnosti aj posudková komisia sociálneho zabezpečenia.

Klasifikácia prebieha podľa klasifikačného poriadku. Výsledky žiakov sa hodnotia priebežne na základe kritérií, s primeranou náročnosťou a pedagogickým taktom. Podklady pre hodnotenie sa získavajú sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie, rôznymi metódami a prostriedkami hodnotenia, analýzou činnosti žiaka, konzultáciami s ostatnými učiteľmi vrátane výchovného poradcu a zamestnancov pedagogicko-psychologických poradní, rozhovormi so žiakom, jeho rodičmi, ale aj s inštruktormi praktickej prípravy, ktorí boli poverení praktickou inštruktážou zo strany svojho zamestnávateľa. Pri hodnotení sa využívajú kritériá hodnotenia na zabezpečenie jeho objektivity. Žiaci sú s hodnotením oboznámení.

4.2 Základné údaje o štúdiu

Kód a názov študijného odboru: **34XX K operátor knižárskych technológií**

Dĺžka štúdia:	4 roky
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy
Poskytnutý stupeň vzdelania:	úplné stredné odborné vzdelanie – ISCED 3A
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	– splnenie podmienok prijímacieho konania – zdravotná spôsobilosť uchádzača o štúdium.
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania:	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Doklad o získanej kvalifikácii:	Vysvedčenie o maturitnej skúške, Výučný list
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Absolvent ŠKVP Operátor knižárskych technológií je pripravený k výkonu činností v oblasti ručnej a strojovej výroby kníh. Samostatne zoraďuje a ovláda strojové zariadenia a knižárske linky. Absolvent je schopný vykonávať kvalifikované práce pri dokončovacom spracovaní časopiseckej a knižnej produkcie. Pozná jednotlivé špecifiká polygrafických materiálov používaných v knižárskej výrobe. Tiež vie vykonávať samostatnú činnosť v ekonomickej a technologickej oblasti vedenia úseku dokončovacieho spracovania výroby. Taktiež môže nájsť uplatnenie v samotnom podnikaní v oblasti e-commerce.
Možnosti ďalšieho štúdia:	Pomaturitné štúdium, študijné programy prvého alebo druhého stupňa vysokoškolského štúdia alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zmenu alebo rozšírenie

4.3 Organizácia výučby

Výchovno-vzdelávací proces školského vzdelávacieho programu OPERÁTOR KNIŽÁRSKYCH TECHNOLOGIÍ v rámci skupiny odborov 34 Polygrafia a médiá študijný odbor 34XX K operátor knižárskych technológií sa člení na teoretické a praktické vyučovanie. Príprava žiakov je organizovaná v dvojtýždňových cykloch. Strieda sa šesť dní teoretického vyučovania a štyri dni praktickej prípravy s výnimkou prvého ročníka, kde sa praktická príprava realizuje dva dni a teoretické vyučovanie osem dní.

Teoretické vyučovanie je zabezpečované v priestoroch budovy teoretického vyučovania v klasických učebniach a jazykových, počítačových, grafických alebo multimediálnych laboratóriách. Všeobecná zložka vzdelávania je daná učebnými osnovami pre všeobecno-vzdelávacie predmety. Vyučovací proces všeobecno-vzdelávacích predmetov je zameraný na rozvoj jazykových znalostí, matematických a prírodovedných vedomostí a na oboznámenie sa s vývojom spoločnosti, základnými princípmi etiky, zásadami spolužitia a spoločenského správania. Odborná zložka teoretickej prípravy je zameraná na získanie požadovaných znalostí a vedomostí z oblasti spracovania a prípravy textových a obrazových informácií pre polygrafickú výrobu, z technologických procesov polygrafickej výroby a polygrafických materiálov a samotného dokončovacieho spracovania v polygrafickej výrobe.

Výučba telesnej a športovej výchovy prebieha v dvoch telocvičniach a v športovom areáli. Jazyky sa vyučujú v jazykových laboratóriách.

Praktické vyučovanie sa realizuje v samostatnej budove na pracoviskách odborného výcviku a na pracoviskách polygrafických podnikov. Pre praktickú prípravu žiakov sú zriadené pracoviská vybavené počítačovou technikou s potrebným softvérovým vybavením, zariadením pre výrobu tlačových foriem CTP, modernými polygrafickými strojmi a zariadeniami. Odbornú prípravu zabezpečuje kolektív majstrov odbornej výchovy pod vedením hlavnej majsterky odbornej výchovy a zástupcu riaditeľa pre praktické vyučovanie. Odborný výcvik sa uskutočňuje formou samostatných prác žiakov a precvičovania si jednotlivých technologických postupov. Prácu žiakov riadia a kontrolujú majstri odborného výcviku. Žiaci vyšších ročníkov sa zapájajú aj do produktívnych prác, alebo praktickú prípravu vykonávajú priamo v polygrafických podnikoch, grafických štúdiách, vydavateľstvách, reklamných agentúrach a pod. Organizácia praktického vyučovania a používané formy a metódy práce vedú žiakov k postupnému získavaniu vedomostí, návykov a zručností potrebných pre výkon

profesie. Prvý a druhý ročník je zameraný na oboznámenie sa s technologickými postupmi a operáciami potrebnými na zvládnutie práce s polygrafickými materiálmi. Vo vyšších ročníkoch je odborný výcvik orientovaný na praktickú aplikáciu získaných zručností a návykov pri práci na cvičných i produktívnych zákazkách.

Pre praktickú prípravu žiakov je zriadené pracovisko pre 1. ročník vybavené ručnými zariadeniami pre výkon činností spojených s dokončovacím spracovaním. Pre žiakov 2. a vyššieho ročníka je praktické vyučovanie realizované na strojových zariadeniach pre produkciu novín, časopisov a kníh. Odborný výcvik sa tiež môže realizovať pod vedením inštruktorov priamo v tlačiarňach na základe zmluvy uzatvorenej medzi školou a organizáciou.

Maturitná skúška sa koná v súlade s platnými predpismi a pedagogicko-organizačnými pokynmi MŠ SR. Ďalšie organizačné podrobnosti týkajúce sa účelových kurzov a cvičení sú súčasťou učebného plánu.

4.4 Kritéria prijímania uchádzačov (aktuálne budú doplnené v každom školskom roku)

V zmysle § 62 ods. 5 a ods. 6, § 65 ods. 2 a 3, § 66 ods. 1 a 9, § 68 zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školského zákona) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade v znení rozhodnutia Bratislavského samosprávneho kraja o počte a skladbe otváraných tried pre školský rok 2018/2019 ustanovuje kritéria prijímacieho konania.

4.5 Zdravotné požiadavky na žiaka

Študijný odbor 34XX K operátor knižárskych technológií je vhodný pre väčšinu žiakov po skončení základnej školy, s vekom nad 15 rokov.

Nie je vhodný pre žiakov s výrazným znížením zrakovej ostrosti, poruchami zraku a chybami farbecitlivosti. Ďalej sú to postihnutia dolných a horných končatín, obmedzujúce manuálnu spôsobilosť, srdcové chyby, choroby nervového systému, onemocnenia sprevádzané poruchami pohybových funkcií a koordinácií a záchvatové stavy. V prípade ZPS je potrebné odporúčanie všeobecného lekára.

4.6 Požiadavky na bezpečnosť a hygienu pri práci

Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce vychádzajú zo všeobecne platných predpisov (zákonov, nariadení vlády SR a vyhlášok), ktoré určujú podmienky na zabezpečenie vzdelávacieho procesu v škole a zároveň ktoré určujú požiadavky pre bezpečnosť a hygienu práce v polygrafickej výrobe. Priestory pre teoretickú i praktickú prípravu musia spĺňať požiadavky predpisov na prevádzku školských zariadení, polygrafickej výroby, používanie strojov a zariadení. Pri určovaní prác mladistvým sa musia rešpektovať požiadavky Zákonníka práce. Nevyhnutnými podmienkami dodržiavania všeobecných zásad bezpečnej práce, hygieny a požiarnej ochrany sú:

- pravidelné oboznamovanie žiakov s predpismi o BOZP, protipožiarnymi predpismi a technologickými predpismi,
- prevádzkovo-bezpečnostné pokyny pre obsluhu strojov,
- používanie technického a technologického vybavenia, ktoré spĺňa bezpečnostné a protipožiarne predpisy,
- používanie ochranných pomôcok a predpísaného pracovného odevu,
- vykonávanie určeného dozoru na pracoviskách žiakov,
- oboznámenie žiakov s predpismi platnými pre obsluhu používaných strojov a zariadení,
- pravidelné školenia učiteľov o predpisoch BOZP, protipožiarnych predpisoch a hygienických normách.

Za dodržiavanie pravidiel BOZP, protipožiarnych a hygienických predpisov, prevádzkovo-bezpečnostných pokynov pre obsluhu strojov zodpovedajú v škole zástupcovia riaditeľa pre teoretické vyučovanie, na pracoviskách praktického vyučovania zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie. Kontrolu dodržiavania zásad bezpečnosti, ochrany zdravia a hygieny práce zo strany žiakov zabezpečuje kvalifikovaný dozor, t.j. učiteľ alebo inštruktor.

Neoddeliteľnou súčasťou teoretického a praktického vyučovania je problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a protipožiarnej ochrany. Výchova k bezpečnej a zdravie neohrozujúcej práci vychádza po dobu štúdia z požiadaviek platných právnych a ostatných predpisov

(zákonov, nariadení vlády SR, vyhlášok, technických predpisov a slovenských technických noriem). Tieto požiadavky sa musia vzťahovať na výkon konkrétnych činností, ktoré sú súčasťou odborného výcviku. Musia sa doplniť informáciami o rizikách možného ohrozenia, ktorým sú žiaci na teoretickom a praktickom vyučovaní vystavení, vrátane informácií o opatreniach na ochranu pred pôsobením týchto zdrojov rizík (zdravotné riziká a opatrenia pri ručnej manipulácii s bremenom, rizikové faktory súvisiace s mikroklimatickými podmienkami – teplotná záťaž organizmu a pod.).

Priestory, v ktorých sa uskutočňuje vyučovanie, musia zodpovedať svojimi podmienkami požiadavkám stanoveným v platných predpisoch (hygienické požiadavky na priestory, prevádzku školských zariadení, bezpečnú prevádzku, používanie strojov, prístrojov a pod.). Nácvik a precvičovanie činností musia byť v súlade s požiadavkami, ktoré upravujú prácu pre mladistvých (napr. Zákonník práce), a v súlade s podmienkami, podľa ktorých môžu mladiství vykonávať práce v rámci prebiehajúcej prípravy na povolanie.

Pod základnými podmienkami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci rozumieme:

- **práca pod priamym dozorom** si vyžaduje sústavnú prítomnosť osoby poverenej dozorom (učiteľ alebo inštruktor), ktorá dohliada na dodržiavanie BOZP a pracovného postupu. Táto osoba musí vizuálne zachytiť všetky pracovné miesta tak, aby mohla bezpečne zasiahnuť v prípade porušenia BOZP,
- **práca pod dohľadom** si vyžaduje prítomnosť osoby poverenej dohľadom (učiteľ alebo inštruktor), kontrolovať pracoviská pred začatím práce a pokiaľ nemôže zrakovo všetky pracoviská obsiahnuť, v priebehu práce ich obchádza a kontroluje.

Stanovením príslušného stupňa dozoru je poverený zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie v závislosti od charakteru práce, podmienok a tematického celku výučby.